

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת פסחים, דף ק"ח

"בשעה שהפיל נמרוד הרשע את אברהם אבינו
לחוך כבשן האש, אמר גבריאל לפני הקב"ה:
ריבונו של עולם, ארר ואצנן ואציל את הצדיק
מכבשן האש"

נורא - אש
אטונא - כבשן

ח

הסבר: הגמרא מספרת כיצד הציל ה' עצמו את
אברהם מתוך כבשן האש, ומאוחר יותר הציל
המלאך גבריאל את חנניה, מישאל ועזריה
מתוך הכבשן.

על המפה

בית העלמין האזרחי והצבאי בנחלת יצחק גבעתיים-תל אביב

בית העלמין נחלת יצחק נפתח בשנת
1932, לאחר שהתמלא בית העלמין הישן
בתל אביב ברחוב טרומפלדור. כיום הוא
מכיל כ-30 אלף קברים, ביניהם קבריהם
של אישים ידועים רבים ורבנים חשובים.
**בבית העלמין יש ארבע חלקות צבאיות
בהן קבורים חללי מלחמת העצמאות,
וחלקה ללוחמי המחתרות, ביניהם מפקד
הלח"י יאיר שטרן.** סך הכל קבורים במקום
1,151 חללים. כמו כן, ישנם קברי אחים
לחללי ההפצצות על תל אביב במלחמת
העולם השנייה, לחללי המאורעות
ולמעפילים.

חלקה צבאית בבית הקברות נחלת יצחק, ומעבר לה
אנדרטה לנספים בטרבלינקה (Wikipedia, דוד שי)

סדר מועד | מסכת פסחים קי"ג-קי"ט
פרשת ויקרא | א' ז' בניסן (14-20 למרץ)

דף קי"ג: המתגבר על עצמו

קיום מצוות איננו דבר קל. פעמים רבות יש צורך בהשתדלות ובמאמץ גדול כדי
לקיים מצוה כזו או אחרת. למעמים קורה, שיוצעים שצריך לקיים איזושהי מצוה,
אבל בכל זאת זה קשה, ולפעמים אין כוח. התלמוד בדף זה מלמדנו שיהודי שהיה
לו קשה לקיים מצוה, ובכל זאת הוא התגבר על עצמו, התאמץ וקיים את המצוה -
שכרו גדול ורבו, הרבה יותר מאשר אם היה מקיים את המצוה בקלות, בלי מאמצים.
רבי יוחנן מדמה זאת לאדם עני ואביון שמצא ברחוב ארנק עם כסף. מצד אחד,
הוא יודע שעליו לקיים מצות השבת אבדה, כי יש סימן על הארנק, אבל מצד שני
קשה לו. הוא רעב ובכסף שבארנק הוא יכול לקנות אוכל. אבל, בכל זאת הוא
מתגבר על עצמו ומקיים מצות השבת אבדה.

דף קי"ד: מה עושים בליל הסדר?

דבר ראשון - "קדש" - מוזגים כוס ראשונה ומברכים עליה שתי ברכות. א. ברכת
"בזרא פרי הגפן". ב. ברכת "קידוש". כך אומרים בית הלל.
אחר כך, "כרפס" - לפני הסעודה לוקחים ירק, טובלים אותו במי מלח ואוכלים אותו.
מדוע עושים כך? כדי שהילדים ישאלו: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות. שבכל
הלילות אין אנו מטבילים...". המהרי"ל אומר, שבמילה "כרפס" יש דבר מענין. שימו
לב, שבמילה "כרפס" נמצאות האותיות "פרך" וזה מרמז, שאבותינו עבדו במצרים
בפרך. האות "סמך" מרמזת, ששש מאות אלף בני ישראל עבדו בפרך.

דף קט"ו: "כורז"

**בפרשת במדבר כתוב, שאת קורבן הפסח צריך לאכול עם מצה ועם מרור: "על
מצות ומרורים יאכלוהו" = עם מצות ועם מרור, יש לאכול את קורבן הפסח.**
התנא הלל הזקן, פרש את הפסוקים הללו, שצריך לאכול אותם ממש יחד, בבת
אחת. **הלל הזקן היה חי בזמן שבית המקדש היה קיים, והוא זכה להקריב קורבן
פסח.** ואכן בליל הסדר, הוא היה נוהג לאכול את המצה ואת המרור ואת קורבן
הפסח, קשהם כרוכים יחד. היום, שאין בית המקדש קיים ואין קורבן פסח, אין
מצוה מן התורה לאכול מצה יחד עם מרור, אבל בכל זאת אנחנו אוכלים מצה
עם מרור כרוכים יחד, "זכר למקדש כהלל" = זכר למנהגו של הלל, לאכול מצה,
מרור וקורבן פסח, יחד.

דף קט"ז: "יחץ" ו"מגיד"

"יחץ" - את המצה שבה אנו מקיימים את מצות אכילת מצה, חוצים לשני חלקים.
"יחץ" - חצי. מדוע?

מפני שהתורה קוראת למצה "לחם עוני", לחם של עניים, ולעניים המסכנים
הרי אין לחם שלם, אלא רק חצי לחם, לכן אנחנו חוצים את המצה ואוכלים חצי
מצה, כמו העניים, כי הרי המצה קרויה "לחם עוני".

"מגיד" - אחרי שמוזגים כוס שניה של יין, מתוך ארבעת הכוסות ששותים בליל
הסדר, מתחילים באמירת ההגדה, בה מספרים את סיפור יציאת מצרים. לפני
קריאת ההגדה, כידוע, שואלים "מה נשתנה הלילה הזה?". למה שואלים? כי את
סיפור יציאת מצרים מספרים בדרך שאלות ותשובות, אחד שואל והשני עונה לו.

★ | מן ההסטוריה

הספר הלבן - 1939 - "ספר המעל"

הספר הלבן, שכונה גם "ספר המעל", היה קובץ תקנות שפורסם על ידי ממשלת בריטניה, שעניינם היה הגבלה משמעותית של מספר היהודים שיוכלו לעלות לארץ ישראל, וגם זו תותנה בהסכמת הערבים, וכן הגבלה על היהודים לרכוש קרקעות בארץ ישראל. התגובות בארץ לתקנות הללו היו קשות מאוד, וגרמו לצמצום משמעותי של העלייה לארץ ושל רכישת הקרקעות. **דוד בן גוריון קרא לספר הזה "ספר המעל" וראה בו נסיגה של הבריטים מהצהרת בלפור.** היישוב היהודי החל להתארגן ולפעול נגד התקנות ונגד השלטון הבריטי, והמחתרות שפעלו בארץ פעלו בדרכים מחתרטיות וצבאיות שונות כדי לגרום לבריטים לעזוב את הארץ, ולא לקיים את מדיניות "הספר הלבן".

הפגנה בתל אביב נגד מדיניות הספר הלבן, מאי 1939 (Wikipedia, אוסף התצלומים הלאומי)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

לקראת חג הפסח ישנן הכנות רבות בבית. למשפחת כהן שתי בנות - האחת בת 16 והשנייה בת 14. הבנות באו להורים ואמרו שהן מעדיפות לתת כסף [מהחסכונות שלהן מהבת מצווה] לאישה שתבוא לנקות את הבית לקראת פסח, מפני שהן מעדיפות לטייל ולהנות בתקופה הזאת שלפני פסח. בקשתן עוררה דיון סוער בין בני הבית.

מצד שני:

חלק מבני הבית טענו שיש ענין חינוכי שבני המשפחה ובמיוחד הילדים בעצמם יעבדו בבית וינקו אותו לקראת הפסח. זה חלק מהאווירה והערכים של הבית. כך הילדים סופגים את אוירת החג, וזה יהיה חלק מזיכרונות הילדות שלהן. חוץ מזה שכספי חסכונות בת המצווה לא נועדו למטרה הזו, אלא נועדו לחיסכון לטובת צרכים חשובים יותר כשהן תהיינה גדולות.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה טענו שזה כסף שלהן שקיבלו במתנה, ואם הן רוצות להוציא אותו על אישה שתעבוד במקומן, והן מעדיפות לטייל ולהנות בזמן הזה - זו החלטה שלהן וזכותן לנהוג כך בכסף ובזמן החופשי.

...ואה? עתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפללתם עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

הרוגי מלכות

הרוגי מלכות הוא שם שניתן ליהודים שמסרו נפשם על קידוש ה' והוצאו להורג על ידי האויב, כגון עשרת הרוגי המלכות שהוצאו להורג על ידי הרומאים. במסכת בבא בתרא אומר רב יוסף בנו של רבי יהושע את המשפט המפורסם על מקומם של הרוגי המלכות בעולם האמת: **"הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן"**.

מי אני?

1. נולד בגבול רוסיה - פולין בשנת 1907 (תרס"ח) ועלה ארצה בשנת 1926.
2. היה איש רוח ומשורר, ופעיל בארגון האצ"ל ממנו פרש כדי להקים ב-1940 את ארגון המחתרת הלח"י - לוחמי חירות ישראל.
3. כינויו המחתרתי היה "יאיר" על שם אלעזר בן יאיר ממפקדי המרד הגדול נגד הרומאים.
4. נרצח על ידי קצינים בריטים בתל אביב בכ"ה שבט תש"ב-1942, ונקבר בבית העלמין בנחלת יצחק.
5. אשתו רוני ילדה את בנו לאחר מותו, וקראה לו יאיר אברהם על שם אביו.

למה לא סתם?

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0	מחזור חורבן המקדש	
															
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 וגלות בבל	תוכנית ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו	-3760 בריאת העולם

-

-

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՐԶԻ ԱՌԱՋ ԿԱՆՔԱՎՈՐՈՒՄ**

סדר מועד | מסכת פסחים, דפים קי"ז - קי"ט

דף קי"ז: ארבע כוסות

עם כל ארבע הכוסות ששותים בליל הסדר מקימים מצוה. רבא מסביר, שחכמים תיקנו לשנות ארבע כוסות של יין בליל הסדר, כי בלילה הזה אנחנו מתנהגים כמו בני חורין, להראות שהיום יצאנו ממצרים, ועל כל כוס יין מקימים מצוה.

כוס ראשונה - אומרים קידוש.

כוס שנייה - אומרים את ההגדה.

כוס שלישית - מברכים ברכת המזון.

כוס רביעית - אומרים הלל.

זכר ליציאת מצרים: בקידוש בליל שבת, אומרים "זכר ליציאת מצרים". מה הקשר בין שבת ליציאת מצרים? בעלי התוספות מסבירים, שבארץ מצרים עבדו היהודים בפרך, בכל העבודות שבשבת אסור לעשות. לכן בשבת, כשאנו נחים ואין עושים מלאכה, אומרים, "זכר ליציאת מצרים". ברוך ה' שיצאנו ממנו.

דף קי"ח: ההלל הגדול

פרק קל"ו בתהילים נקרא "ההלל הגדול", משום שבפרק הזה מוזכר שהקב"ה נותן לחם ומזון לכל האנשים בעולם, לכן קוראים לו, "ההלל הגדול".

בפרק הזה שאנו אומרים בתפילת שחרית של שבת כל הפסוקים מסתיימים במילים "כי לעולם חסדו".

"הודו לה' כי טוב - כי לעולם חסדו". "למכה מצרים בבכוריהם - כי לעולם חסדו", וכן הלאה.

דף קי"ט: אפיקומן

בסוף ליל הסדר אוכלים מצה זכר לקורבן פסח. למצה הזו קוראים "אפיקומן".

"אפיקומן" היא מילה המורכבת משתי מילים ארמיות: "אפיקו" - הוציאו, "מן" - מיני מתיקה. פעם היו רגילים לאכול מיני מתיקה אחר הסעודה. כשסיימו לאכול אמרו "אפיקו" - הוציאו את כלי הסעודה, והביאו "מן" - מיני מתיקה.

אחרי שאוכלים את המצה האחרונה, אסור לאכול מאומה. לכן אומרת המשנה, שבליל הסדר אין אומרים "אפיקו מן", כי איננו אוכלים כלום אחרי המצה.

בגלל ההלכה הזו, התרגלו לקרוא למצה שאוכלים בסוף הסעודה, "אפיקומן".

דבר תורה

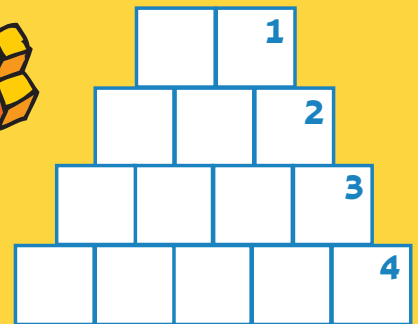
בקורבן העוף ציוותה התורה: "והסיר את מראתו, ופירושו - שקודם הקרבת הקורבן יש להסיר את הזפק, שהוא חלק מרכזי במערכת העיכול של העוף. לעומת זאת, בקורבן בהמה אין ציווי להסיר קודם ההקרבה חלק מקיבתה, אלא נאמר: "והקריב הכהן את הכל המזבחה".

מדוע יש שוני בין הבהמה לעוף?

המדרש מסביר שיש הבדל משמעותי בין הדרך בה העוף ניזון לדרך בה ניזונה הבהמה. העוף פורח וטס בכל העולם ואוכל וצד מכל הבא לפיו, הוא אינו מבקש רשות מהבעלים של השדה ממנה הוא אוכל. לעומת זאת, הבהמה בדרך כלל גדלה על אבוס בעלה, ואינה אוכלת אלא מהמזון שהביאו לה הבעלים.

על כן מצווה התורה, שמקורבן העוף יוסרו החלקים שעיכלו את המזון שאכל שלא רשות, ורק החלקים הנקיים מכל רבב, הם יהיו אלו שיעלו על המזבח ויהיו "ריח ניחוח לה".

חידת פירמידה

1. לא קשה
2. העבודה של בני ישראל
3. מסיימי הסדר
4. עווית, תזוזה לא רצונית.

CLCGLC'CLCGLC
CLC'CLC:CLCGLCGLC

שאלות השבוע

1. מי היה נוהג לאכול "סנדוויץ'" בליל הסדר?
2. מה אוכלים בליל הסדר כדי לגרום לילדים לשאול שאלות?
3. באיזו שפה היא המילה אפיקומן?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחנות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
יו"ר חבר הנאמנים: רון חיים פריילימן

